

HaAC

Index

Voorwoord
HaAC

3

HaAC-commissie
2016

4

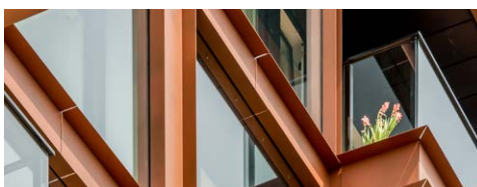
Februari:
Ambachtsgaarde

5

Maart
Unicef

6

Mei:
De Kortenaer

7

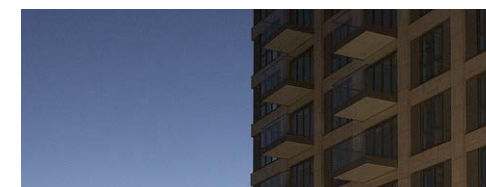
Juni:
Bellavista

8

September:
De Havenmeester

9

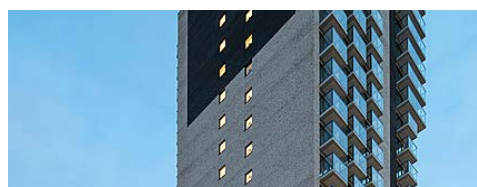
Oktober:
Transformatie Wijnhavenkwartier

10

November:
Transformatie 'NNM' gebouw

11

December:
Waldo City

12

HAACS:
Digitaal magazine actualiteit

13

Bijdrage aan ADHD
(Actueel Den Haag Debat)

14

Bijdrage aan DvdA 2016
(Dag van de Architectuur)

15

HaAC-facts

16

HaAC in 2017

19

Kijk voor meer actuele informatie
op www.haac.nu!

Voor u ligt het overzicht van alle HaAC-programma's van 2016. In deze bundel is getracht een zo compleet mogelijk overzicht te geven van de activiteiten die we hebben georganiseerd het afgelopen jaar. Het was weer een overvol 'HaAC'-jaar, met uitzondering van het zomerreces.

Sinds 1977 is de vrijwilligersorganisatie Haags Architectuur Café actief om architectuur en stedelijke transformaties in Den Haag onder de aandacht te brengen bij betrokken burgers om daarmee de diversiteit en rijkdom aan architectuur en stedenbouw te tonen en de dialoog daarover te stimuleren. Via ons directe en indirecte netwerk worden circa 2.000 mensen regelmatig op de hoogte gehouden over de Haagse ontwikkelingen. Het Haags Architectuur Café speelt een belangrijke rol in het promoten, onder de aandacht brengen en bekendmaken van de ontwikkeling op het gebied van stedelijke veranderingen bij zowel de vakgemeenschap als bij betrokken Hagenaars. Een overzicht van onze activiteiten:

Onze vrijwilligers organiseren diverse activiteiten:

PASKLAAR: Iedere maand organiseert het HaAC een rondleiding in een pas opgeleverd gebouw of interessante nieuwe plek in Den Haag. In deze reeks 'Pasklaar' wordt in gezelschap van de architect een gebouw bezocht en besproken. Bezoek voor een overzicht van ons pasklaar-programma onze HaAC website <http://www.haac.nu>.

HAACS is een digitaal platform voor debat over architectuur en stedelijke transformatie in Den Haag. De website maakt in tekst en beeld de ontwikkelingen in Haagse (interieur) architectuur en stedenbouw zichtbaar vanuit verschillende invalshoeken en een brede maatschappelijke context. De rubrieken in HAACS blikken terug, kijken vooruit, houden beschouwingen over actuele thema's, laten prominenten aan het woord, doen verslag van activiteiten en presenteren nieuwe spraakmakende projecten. Bezoek voor een overzicht van ons magazine HAACS onze website <http://www.haacs.nl>.

ADHD (Actueel Den Haag Debat): Alert, levendig en actief worden de laatste ontwikkelingen in de Haagse stedenbouw en architectuur bespreekbaar gemaakt. ADHD is een gezamenlijk initiatief van HaAC, BNA Kring Haaglanden, Het Nutshuis en Stroom Den Haag. Meer informatie kunt u vinden op onze website <http://www.haac.nu>.

Architectuur Fietstocht: Ieder jaar organiseert het HaAC in juni een fietstocht langs vernieuwde plekken in de openbare ruimte of gebouwen van een bekende architect die veel in Den Haag gebouwd heeft.

Dag van de Architectuur: Op de Dag van de Architectuur organiseert HaAC een activiteit en de commissie levert ideeën voor het thema en programma. Een aantal leden van het HaAC en BNA Kring Haaglanden organiseren met medewerking van de Dienst Stedelijke Ontwikkeling en Archiguides de Dag van de Architectuur in Den Haag. Voor meer informatie zie de website van DvdA Den Haag: <http://www.dvda-den Haag.nl/>

Wil je op de hoogte blijven van onze activiteiten? Meld je aan voor onze nieuwsbrief of volg ons op LinkedIn en / of Facebook.

De excursies en debatten tellen mee voor de benodigde uren voor de bij- en nascholing in het kader van de Wet Architecten Titel (architectenregister).

De statutaire gegevens van HaAC:
RSIN 816750178 / KVK 41160007
Rechtsvorm: Stichting
Statutaire naam: Stichting HaAC, Haags Architectuur Café
Statutaire zetel: Gemeente 's-Gravenhage

Commissie; de activiteiten van het HaAC worden georganiseerd door:

Barbara Wieland
Christina Kaiser
Dolf Langerak
Leo Oorschot
Paul de Vries,
Tim de Boer
Viktor Kroes
Vivian Hofstede

Bestuur:
Melvin Kaersenhout (voorzitter),
Judith Schotanus (secretaris),
Lindy Schuin (penningmeester)

Stichting Haags Architectuur Café: De HaAC commissie bestaat uit vrijwilligers en het bestuur is onbezoldigd.

Leger des Heils en woningen Ambachtsgaarde MBW Architecten

Het HaAC trapt in 2016 af met een bezoek aan het flink opgeknapt buurtwinkelcentrum aan de Ambachtsgaarde in de naoorlogse uitbreidingswijk Vrederust in Den Haag Zuidwest. Tot kort daarvoor was het een naargeestige aaneenschakeling van leegstaande of noodlijdende winkels.

Ooit was het winkelcentrum het hart van de wijk. MBW Architecten ontwierp een nieuw gebouw met daarin de hoofdvestiging van het Korps Haaglanden van het Leger des Heils. Deze toevoeging geeft de buurt weer een hart. De impuls die uitgaat van 30 nieuwe huishoudens in de woningen boven het Leger des Heils versterkt het revitalisatieproces van het winkelcentrum. Dinsdag 16 februari kon men deelnemen aan de rondleiding van het HaAC door het nieuwe gebouw.

Het plan omvat twee bouwdelen, een appartementencomplex van zes bouwlagen en het nieuwe onderkomen voor het Leger des Heils van twee bouwlagen. Onder het appartementencomplex bevindt zich op de begane grond bovendien een winkel. Imd Raadgevende Ingenieurs maakte een ontwerp voor de hoofdconstructie. De constructie van het tweelaagse Leger des Heils heeft dragende wanden van kalkzandsteen. Ter plaatse van de kolomvrije aula zijn deze dragende wanden zonder een horizontale steun tot bijna 7 meter hoog ontworpen. Deze wanden zijn tevens uitgevoerd als stabiliteitswanden.

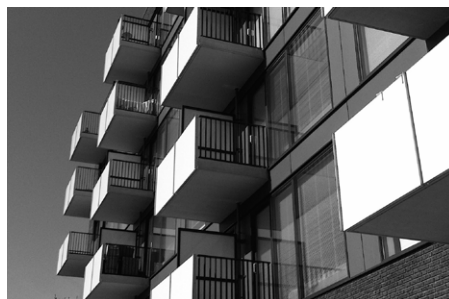
/ datum: 16 februari 2016

/ locatie: Ambachtsgaarde 198, Den Haag

/ <http://www.haac.nu/pasklaar-leger-des-heils-en-woningen-ambachtsgaarde/>

/ programma: toelichting op het project door architect Maarten Brillenburg Wurth (MBW) en Arij de Graaf van het Leger des Heils, aansluitend rondleiding

/ beelden: MBW en Imd Raadgevende Ingenieurs

Unicef CBRE Workplace Strategies & Design

In maart was men welkom voor een rondleiding door het Unicef kantoor. CBRE Workplace Strategies & Design ontwikkelde het innovatieve design voor dit bijzondere project in Den Haag voor Unicef. Een project waarbij het kind en het 'kind zijn' centraal staat! Een mooie metafoer voor het nieuwe interieur.

UNICEF Nederland heeft een nieuwe kantoorlocatie gehuurd aan de Bezuidenhoutseweg in Den Haag. Met verhuurder MERIN werd in december 2014 een langjarige huurovereenkomst getekend voor circa 1.950 m² kantoorruimte in gebouw Queens House. De keuze van UNICEF voor Queens House komt voort uit de wens om over te gaan op een innovatief werkplekconcept dat openheid en samenwerking stimuleert. Queens House faciliteert deze nieuwe manier van werken volledig door haar structuur en compacte atrium. Queens House omvat in totaal circa 4.535 m², verdeeld over 2 zelfstandige kantoorgebouwen, en biedt ruime parkeergelegenheid in de ondergelegen garage. Het gebouw ligt op een centrale locatie aan de Bezuidenhoutseweg, aan de achterzijde begrensd door het Haagse Bos. MERIN wil van Queens House het clubhuis voor NGO's maken. Unicef is de zevende NGO die in het gebouw is gehuisvest.

/ datum: dinsdag 29 maart 2016

/ locatie: Bezuidenhoutseweg 74, Den Haag

/ <http://www.haac.nu/pasklaar-29-maart-unicef>

/ programma: toelichting op het project door Ramon Beijen namens CBRE en medewerker van Unicef, aansluitend rondleiding

/ beelden: CBRE Workplace Strategies & Design

De Kortenaer ZZDP architecten

Op een prachtige plek in Den Haag, tegenover de Koninklijke stallen, is het project aan de Kortenaerkade gereed gekomen. Een uniek transformatieproject. ZZDP Architecten maakte in opdracht van Provast en Achmea een ontwerp voor een complete facelift en functiewijziging van het voormalige kantoorgebouw, dat in de jaren 60 werd gebouwd door architect Piet Zanstra, de oprichter van het huidige ZZDP!

Het gebouw werd ontworpen voor OLVEH verzekeringen, een voorloper van AEGON. Het forse gebouw, ruim 15.000 m² BVO, was toentertijd op die plek een ingrijpend statement. In deze tijd zou een dergelijk gebaar bijna onmogelijk zijn. Toen het kantoorgebouw lange tijd leegstond en de waarde ingrijpend daalde, stegen de kansen om er woningen van te maken, hetgeen gebeurde. In totaal zijn er ruim 150 huurwoningen gecreëerd en 4 penthouses voor de verkoop. Over het beeld op deze plek is indringend nagedacht. Dit resulteerde in een gebouw met een stoere loftachtige uitstraling in een terracotta-achtige kleur, die contextueel op zijn plaats is en meer aansluit bij de omgeving dan het origineel. Ondanks dat springt dit nieuwe woongebouw er prachtig uit, is het een aanwinst voor de stad en een inspiratiebron voor de toekomstige transformaties in de stad, die steeds beter op gang komen. Aangezien de Rijksoverheid met name in Den Haag veel vastgoed afstoot is dit een fundament in een positieve ontwikkeling ter vervanging van de toekomstige voorraad.

/ datum: 25 mei 2016
/ locatie: Kortenaerkade 1, Den Haag
/ <http://www.haac.nu/pasklaar-25-mei-de-kortenaer/>

/ programma: Joris Deur van ZZDP architecten, aansluitend rondleiding

/ beelden: ZZDP en Liefink Geveltechniek

Bellavista, De Savornin Lohmanplein Rijnboutt

Van de Thorbecke-kantoorstoren uit 1968 aan het De Savornin Lohmanplein is een woontoren gemaakt en het winkelcentrum is uitgebreid en gerenoveerd. Eigenaar Urban Interest gaf Rijnboutt opdracht voor de transformatie van de toren. De locatie leende zich daar perfect voor: goede verbindingen en voorzieningen, ruime parkeermogelijkheden en dichtbij de zee. De Thorbecketoren is onderdeel van een multifunctioneel, modernistisch complex uit 1968, een ontwerp van architect Piet Zanstra (1905-2003) aan het De Savornin Lohmanplein. Op een plint van winkels staat een compositie van drie volumes: de Treubflat (woningen, 8 lagen), de Thorbecketoren (voorheen kantoren, 16 lagen) en een restaurantpaviljoen. Bovenop de winkels wordt geparkeerd.

Bij het ontwerp voor de woontoren werd het oorspronkelijke concept gerespecteerd. 'We hebben inspiratie opgedaan door Zanstra's oeuvre heel goed te bestuderen. Een kleinere woontoren van hem staat aan de Conradkade in Den Haag. De verfijning die je daar ziet, hebben wij in ons ontwerp voor de Thorbecketoren ook doorgevoerd. De toren behoudt de krachtige uitstraling, maar verzoent die met de verfijning en kwaliteit die wonen vereist.' De belangrijkste en opvallendste toevoeging zijn de balkons. Deze zijn zo vormgegeven dat de toren verticaal wordt geleed. Hierdoor wordt het gebouw slanker en minder lomp. Bovendien ontstaat er een verfijning in de kenmerkende horizontale stroken.

/ datum: 21 juni 2016
/ locatie: Thorbeckelaan 358-378, Den Haag
/ <http://www.haac.nu/pasklaar-21-juni-bellavista-de-savornin-lohmanplein/>

/ programma: toelichting op en rondleiding door het project door Frederik Vermeesch en Richard Koek (Rijnboutt)

/ beelden: Rijnboutt

De Havenmeester in Scheveningen Architektenkombinatie Bos Hofman en Archipel Ontwerpers

De 'Havenmeester' is het meest recente grote woongebouw aan de Tweede Haven van Scheveningen. Het is te zien als de voltooiing van het havenfront. Het gebouw is het prominentste element in deze hoek van de haven, die de laatste 15 jaar is getransformeerd van vissershaven naar jachthaven.

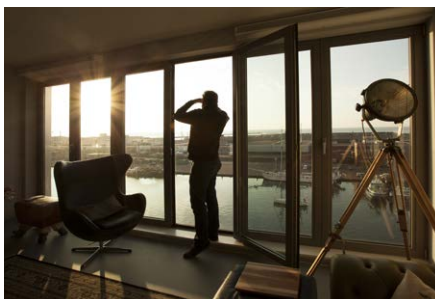
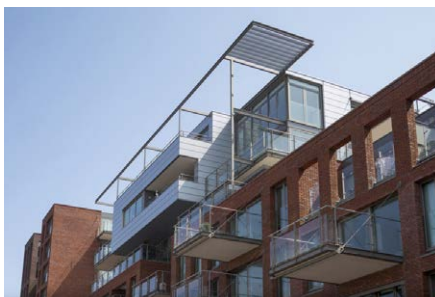
Het gebouw heeft een sterk horizontale geleding met diverse horizontale onderdelen. De variatie in pakhuis-achtige volumes van baksteen en de industriële architectuur met stalen balkonnetjes en aluminium elementen beantwoordt aan de haven locatie: een stoer havenfront. Binnen een rigide bouwstructuur is een grote variatie aan volumes en woonvormen bewerkstelligd. In de plint zijn ruimtes voor winkels en horeca en er is een parkeerkelder over 2 lagen. Vrijwel alle woningen hebben een balkon of terras aan de haven. De onderste balkons steken vaak uit ten opzichte van de gevel en richten zich op de haven met al zijn activiteiten. Vanaf de 4e verdieping hebben de appartementen ook zicht op zee. De verschillende soorten balkons vormen een speels contrast met het regelmatige patroon van de gevel, maar zijn zo geplaatst dat de volume-compositie goed zichtbaar blijft.

In eerste instantie waren er twee ontwerpen voor twee naast elkaar gelegen gebouwen. Aangezien één groot gebouw meer impact heeft en beter past bij de schaal van de haven hebben de twee architectenbureaus hun krachten gebundeld. De functionele benadering van de Architektenkombinatie Bos Hofman en de meer intuïtieve benadering van Archipel Ontwerpers hebben samen geleid tot een spannend en krachtig geheel.

/ datum: 20 september 2016
/ locatie: Dr. Lelykade 36L, Scheveningen
/ <http://www.haac.nu/pasklaar-20-september-de-havenmeester-in-scheveningen/>

/ programma: toelichting Eric Vreedenburgh (Archipel Ontwerpers) en Marc de Reuver (Architektenkombinatie Bos Hofman), aansluitend rondleiding

/ beelden: Arch.komb. Bos Hofman en Lindy Schuin

Transformatie Wijnhavenkwartier Geurst & Schulze Architecten / Studio Leon Thier / StudioLEFT

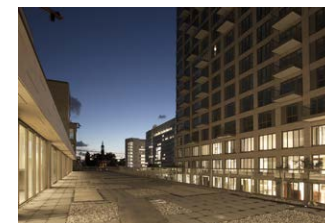
De transformatie van de voormalige ministeries van Veiligheid en Justitie en Binnenlandse Zaken is een van de belangrijkste binnenstedelijke herontwikkelingsopgaven in Den Haag. Allereerst werd het bestaande complex opgedeeld in twee bouwblokken. De historische verbinding tussen de Nieuwe Haven in de Rivierenbuurt en de Wijnhaven is daardoor hersteld en de fasering van de transformatie werd beter gedefinieerd. Er zijn woningen, een vestiging van de Universiteit Leiden (Campus Den Haag) en commerciële ruimten in gevestigd. Er is door Geurst & Schulze in opdracht van Heijmans een gemengd woningprogramma ontwikkeld met vrije huursector- en koopwoningen dat ruimte biedt aan één, -twee en meer persoonshuishoudens en senioren. Op de bovenste verdieping van het gebouw zijn riante penthouses ondergebracht. Verder zijn de gevels en de plinten van het huidige complex aangepast zodat de hoge gebouwdelen van de bouwblokken een verrijking vormen voor de skyline van Den Haag. De plinten geven het Wijnhavenkwartier een uitnodigende uitstraling op het straatniveau.

De Faculteit Governance and Global Affairs / Campus Den Haag van de Universiteit Leiden, is een snel groeiende faculteit. In opdracht van de Universiteit Leiden heeft Studio Leon Thier in samenwerking met StudioLEFT het interieur voor de faculteit ontworpen. Beeldmerk van de universiteit aan de Turfmarkt is een riante entreehal met receptie, café, studielounge en een 'follie' voor de studieverenigingen. Een brede tribune trap, die ook dienst zal doen voor debatten, voert naar de belangrijkste laag op de tweede verdieping. De drie verdiepingen liggen allemaal in een U-vorm rond een binnentuin, waardoor een echt 'campusgevoel' ontstaat. Op de vijfde verdieping komen naast ruimten voor de Faculteit en het LUMC ook ruimten voor de TU Delft. Het ontwerpconcept is een 'free flow' gebied waarin besloten functies als onderwijsruimten, afgewisseld worden met een meanderend landschap van studieruimten.

/ datum: 18 oktober 2016
/ locatie: Schedeldoekshaven 101, Den Haag
/ <http://www.haac.nu/pasklaar-18-oktober-transformatie-wijnhavenkwartier/>

/ programma: toelichting door Jeroen Geurst (Geurst & Schulze Architecten) en Floor Thier (Studio Leon Thier / StudioLEFT), aansluitend rondleiding

/ beelden: Geurst & Schulze Architecten en Lindy Schuin

'NNM' gebouw, transformatie kleine belastingkantoor KOW concepts, architecture & engineering

Lange tijd vormde het gebouw samen met 'het grote belastingkantoor' aan de overzijde van de Stationsweg de entree van Den Haag voor de trereizigers vanuit Hollands Spoor. Met de transformatie van Stationsplein 1 is een start gemaakt met het architectonisch herwaarderen van deze entree. Het kantoorgebouw is getransformeerd naar studentenhuysvesting.

In het totaal zijn 185 eenheden gerealiseerd, variërend van 18 tot 24 m². Op de 7e verdieping is een gemeenschappelijke ontmoetingsruimte en een wasruimte ontworpen. De begane grond biedt ruimte aan ca. 750 m² commerciële ruimte. In het ontwerp is uitgegaan van het vervangen van de gevels, het handhaven van het volledige casco, een optopping en een uitbreiding op de begane grond en de 6e verdieping. Daarnaast is de rooilijn van de gevel aangepast, waardoor de sprongen op de begane grond en de verdiepingen overeenkomen. De gevels van het gebouw bestaan uit metselwerk en een plint van natuursteen. Op de bovenste verdieping is ter plaatste van de optopping en zinkengevel bekleding toegepast. Op de hoek is door middel van de verspringing in de gevel, het verhogen van de dakrand, toevoeging van ornamentatie een 'hoekaccent' ontworpen. Het gebruik van witte lijsten is een subtiele verwijzing naar de witwaarde van de neorenaissance gevels op de Stationsweg.

/ datum: 15 november 2016

/ locatie: Stationsplein 1, Den Haag

/ <http://www.haac.nu/pasklaar-15-november-nnm-gebouw-transformatie-kleine-belastingkantoor/>

/ programma: toelichting door Pieter Sitsen (KOW) en Andrea Stevers (Geste Groep), aansluitend rondleiding

/ beelden: KOW en Lindy Schuin

Waldo City in Laakhaven-West Kampman Architecten

In Laakhaven-West realiseert Kampman Architecten in opdracht van NU Projectontwikkeling verschillende plannen. 'Waldo City' is een omvangrijk bouwproject met 416 woningen, 4 bedrijfsunits, een kantoor, horecagelegenheid en een parkeergarage en speelt in op de groeiende vraag naar luxe studio's voor eenpersoonshuishoudens in Den Haag. Aan de basis van het succes van 'Waldo City' staat de ontwikkeling van 'The Waldo – Living at #yourselfie'. Een door NU Projectontwikkeling bedacht woonconcept met centraal gelegen stadstudio's. Waldo City is ontwikkeld en gebouwd binnen een doorlooptijd van slechts 2,5 jaar sinds het ontstaan van het eerste idee. Op de kop van de ontwikkeling Laakhavens-West ligt Waldo Tower, het hoogste punt in het Waldo City project dat zojuist is opgeleverd. Waldo Tower is een appartementencomplex met 320 appartementen, bestaande uit een plint met ruimte voor horeca met daarboven 22 verdiepingen met appartementen en een penthouse kantoor.

Naast Waldo City heeft Kampman Architecten ook twee lagere woontorens aan de Waldorpstraat gerealiseerd van 10 en 12 lagen. De laatste ontwikkeling die nog in de ontwerpfase verkeerd is het Waldo Mountain project aan de Calandkade. Dit project bestaat uit vier schuin oplopende bouwblokken die haaks op het Laak kanaal staan met ongeveer 500 twee- en driekamer woningen.

/ datum: 20 december 2016

/ locatie: Waldorpstraat 750 -1390 Den Haag

/ <http://www.haac.nu/pasklaar-20-december-waldo-city-in-laakhaven-west/>

/ programma: toelichting op het project door Aimée Krommenhoek (Universiteit Leiden), Joost Körver (Wiel Arets Architects) en Ewout Netten (Studio RTM), aansluitend rondleiding

/ beelden: Kampman Arch. en Ossip Fotografie

HAACS: digitaal platform voor debat over architectuur en stedelijke transformatie in Den Haag

HAACS is een digitaal platform voor debat over architectuur en stedelijke transformatie in Den Haag. Het maakt in tekst en beeld de ontwikkelingen in Haagse (interieur)architectuur en stedenbouw zichtbaar vanuit verschillende invalshoeken en een brede maatschappelijke context. HAACS is er voor iedereen die geïnteresseerd is in gebouwd Den Haag. De rubrieken in HAACS blikken terug, kijken vooruit, houden beschouwingen over actuele thema's, laten prominenten aan het woord, doen verslag van activiteiten en presenteren nieuwe spraakmakende projecten. Kortom, Haags en soms tegendraads: HAACS!

Wij willen de vele organisaties met eigen invalshoeken een platform geven voor het debat over veranderingen in Den Haag – organisaties die zich, direct of indirect, bezighouden met de stad, soms als beroepsgroep, soms als belangenvereniging en soms als verontruste burgers die een stedelijke transformatie bekritisieren. HAACS nodigt u uit mee te doen met het debat via een reactie op de artikelen. Kopij voor deze website stellen wij zeer op prijs: redactie@haac.nu.

De redactie van HAACS is geheel onafhankelijk en bestaat uit Tim de Boer, Leo Oorschot (hoofdredactie), Judith Schotanus (website en eindredactie), Lindy Schuin (beeldredactie) en Marcel Teunissen. HAACS is een initiatief van het Haags Architectuur Café (HaAC).

/ Auteurs 2016: Tim de Boer, Leo Oorschot, Marcel Teunissen, Judith Schotanus, Lenneke Overmaat, Klaartje Jaspers, Richard Kleinegris, Fred van der Burg, Just de Leeuwe, Marcel Teunissen, Botine Koopmans, Jacob Bijl.

/ Alle artikelen (29 stuks in 2016!) kunt u lezen op de website van HAACS: www.haacs.nl

De HAACS-website is een voortzetting (vanaf april 2014) van het digitale HAACS-magazine. De digitale magazines zijn in te zien op het volgende webadres: <http://www.haacs.nl/haacs-magazine/>

Bijdrage aan ADHD (Actueel Den Haag Debat)

ADHD (Actueel Den Haag Debat) is een gezamenlijk initiatief (2010) van HaAC, BNA Kring Haaglanden, Het Nutshuis, Stroom Den Haag. Alert, levendig en actief worden de laatste ontwikkelingen in de Haagse stedenbouw en architectuur bespreekbaar gemaakt. Bezoek het ADHD-archief op www.haac.nu of www.stroom.nl voor een volledig overzicht van de afgelopen jaren.

In 2016 heeft er één ADHD editie plaatsgevonden:

ADHD XXII: Oh Oh Den Haag. Over een (nieuw) verhaal voor de stad.

Tijdens het congres Ruimte voor de stad in september 2015 werd aan de zaal gevraagd: wat is het verhaal van Den Haag? Op het antwoord 'internationale stad van vrede en recht - maar dat is niet iets van ons' na, bleef het stil. Is er echt geen breed gedragen verhaal van Den Haag? Of is het er niet één, maar zijn het er wel tien?...

De ADHD-avond wordt organisatorisch en financieel mogelijk gemaakt door het Stimuleringsfonds voor Creatieve Industrie, BNA Kring Haaglanden, Haags Architectuur Café, Het Nutshuis, Stroom Den Haag en Platform Stad.

/ Organisatie: Mirjam Zweers (Het Nutshuis), Francien van Westrenen (Stroom Den Haag), Leo Oorschot (HaAC), Vivian Hofstede (HaAC) Berit Piepgras (onafhankelijk), Dennis Hofman (BNA-KH)

/ beelden: Den Haag Citymarketing

Bijdrage aan Dag van de Architectuur 4 juni Stad in Beweging

De Dag van de Architectuur Den Haag 2016 viel dit jaar voor het eerst – en niet geheel toevallig – samen met de Dag van de Bouw. De DvdA startte met een lezing van wethouder Joris Wijsmuller in het Wijnhavenkwartier, het voormalig ministerie van Binnenlandse Zaken dat is getransformeerd tot woningen en een nieuwe locatie voor Universiteit Leiden. Het HaAC is trots op het bijzonder diverse programma met rondleidingen door bijzondere gebouwen waaronder het Wijnhavenkwartier, Urban Farm De Schilde, het hernieuwde WTC, het ministerie van Financiën, Maakhaven en de Pastoor van Ars kerk etc. Op het programma stonden ook een lezing theaterarchitectuur, diverse stadswandelingen, fietstochten, rondvaarten en films.

De Dag van de Architectuur was dit jaar extra leuk voor kinderen en jongeren. Er waren spectaculaire Freerunning demonstraties en workshops (vanaf 7 jaar) en een workshop maquette bouwen (4-12 jaar) onder leiding van architecten en stedenbouwkundigen. Voor de wat oudere jongeren was de film Pixadores over stoere Braziliaanse graffiti kunstenaars en de workshop Urban Bootcamp interessant. Het thema Stad in Beweging liep als een rode draad door het programma. In de Rivierenbuurt is de laatste jaren veel veranderd, echt een buurt in beweging. Op het voormalig Sdu terrein werd het Haegsch Hof gebouwd en de Maasstraatjes zijn geheel vernieuwd. Maar ook veel van de bestaande verloederde bedrijfsruimten werden getransformeerd naar woningen en de nieuwe Brede Buurtschool Plus O3 werd het nieuwe hart van de wijk. Op de DvdA vertelden Haag Wonen en bewoners over hun woning en bijzondere wijk, kon je binnen kijken bij nieuwe gebouwen en was er een stadswandeling door de wijk onder leiding van Fred van der Burg (gemeente Den Haag).

De Dag van de Architectuur is oorspronkelijk een initiatief van de Bond van Nederlandse Architecten (BNA). In Den Haag wordt het programma samengesteld door de Stichting Dag van de Architectuur Den Haag in samenwerking met BNA Kring Haaglanden, Haags Architectuur Café (HaAC), Den Haag ArchiGuides, Platform STAD en gemeente Den Haag. Organisatie: Paul de Vries, Judith Schotanus en Hanneke Schiphorst. Website: www.dvda-den Haag.nl

Het team van de DvdA Den Haag dankt alle vrijwilligers, deelnemende gebouwen, organisaties, Heijmans en alle fondsen en sponsors! Alleen dankzij hen konden wij deze mooie dag organiseren. Met dank aan deelnemende gebouwen, architecten, Ooievaart, Studio MAEK, Studio Schotanus, organisaties, bedrijven en al onze enthousiaste vrijwilligers.

/ beelden: Erik Jansen Fotografie

sponsors en fondsen

mede mogelijk gemaakt door

HaAC-facts: financieel overzicht

	31 12 2015	31 12 2016
ACTIVA		
Materiele vaste activa	0	0
Vorderingen	0	0
Liquide middelen	6,338	5,495
	6,338	5,495
PASSIVA		
Stichtingsvermogen	6,338	5,495
Kortlopende schulden	0	0
	6,338	5,495

BATEN EN LASTEN OVER 2016

	2015	2016
Baten		
Subsidie gemeente Den Haag	0	0
Subsidie SCI	0	0
Overige sponsor en subsidiegeld programma	0	0
Sponsor en vriendenbijdragen	0	110
Financiele baten	31	19
Overige baten	0	0
SOM DER BATEN	31	129
Lasten		
Directe programmakosten	78	599
Personeelskosten	0	0
Afschrijvingen materiele vaste activa	0	0
Verkoopkosten	0	0
Huisvestingskosten	0	0
Kantoorkosten	225	299
Algemene kosten	206	45
SOM DER LASTEN	509	943
TOTAALRESULTAAT	-478	-814

Inleiding

HaAC sluit 2016 af met een (klein) negatief resultaat. Het negatieve saldo is veroorzaakt door het uitblijven van inkomsten bij een gelijkblijvende programmering en dito programmakosten. Een tendens die begon in 2010 en is doorgezet tot 2015-2016. Sinds enkele jaren ontvangt HaAC geen (structurele) jaarlijkse subsidie meer van de gemeente Den Haag (DSO). Daarnaast wordt ook geen aanspraak meer gemaakt op subsidies vanuit Stroom als programmapartner en de BNA kring Haaglanden. HaAC heeft hierdoor meer beroep moeten doen op Eigen Vermogen.

Directe programmakosten

Onder directe programmakosten vallen met name de PASKLAAR en incidentele excursies. De kosten van deze activiteiten zijn relatief laag. HaAC kan deze kosten alleen maar beperkt houden door de bijdrage van alle gastlocaties/ architecten / stedenbouwkundigen / ontwikkelaars en enthousiaste opdrachtgevers. Zij zorgen in de meeste gevallen voor de ontvangst, techniek en de welkomstborrel. Daar wij zij niet kunnen bijdragen zorgt HaAC voor de ontvangst. Daarnaast draagt HaAC zorg voor een attentie aan de gastheer/ vrouw.

Overhead/ kantoorkosten

Overhead kosten vormen een substantieel onderdeel van de jaarrekening. Onder deze kosten vallen met name hosting en beheer van de websites haac.nu en haacs.nl. Door de toegenomen content en traffic op beide portals zijn deze posten in 2016 gestegen. Onze organisatie heeft geen beroepskrachten en geen gebouw als overhead.

Commissie / algemene kosten

Onder algemene kosten vallen de door HaAC gemaakte kosten tijdens commissievergaderingen en overige administratieve zaken. Deze post is afgenomen in 2016 door tijdelijke kosteloze vergadermogelijkheden.

Koers 2017

De jaarrekening toont dat HaAC zonder af te wijken van de huidige koers meer aanspraak zal moeten maken op het Eigen Vermogen. Met een ambitie om nog zeker 40 jaar te bestaan zet HaAC in op het versterken van de financiële positie ten behoeve van programma in 2017. Daarvoor zullen wij nieuwe [financiële] partners/ subsidieverstrekkers/ opdrachtgevers en donateurs zoeken om onze activiteiten voor de toekomst te waarborgen.

	2015	2016
BEZOEKERS PASKLAAR	520	555
BEZOEKERS ADHD	240	60
BEZOEKERS WEBSITE HAAC	16.485	15.292
VIEWS WEBSITE HAAC	26.328	26.999
BEZOEKERS WEBSITE HAACS / ARTIKELEN	26.386	34.018
VIEWS WEBSITE HAACS / ARTIKELEN	46.617	57.524
FOLLOWERS SOCIAL MEDIA	230	403
ABBONNEES NIEUWSBRIEF	750	800
BEREIK HAAC/HAACS VIA MEDIA	onbekend	onbekend
UREN VRIJWILLIGERS HAAC	400	400
UREN VRIJWILLIGERS HAACS	200	300
UREN HAAC BIJDRAGE DVDA	0	90
BEZOEKERS DAG VAN DE ARCHITECTUUR	3000	3.800*

HaAC draagt inhoudelijk bij aan het programma van de Dag van de Architectuur Den Haag. Zij investeert in kennis, maakt deel uit van de denktank en draagt bij in onbezoldigde uren voor de organisatie van de Dag. In 2016 werd de Dag van de Architectuur Den Haag door circa 3.800 mensen bezocht.

Het jaar 2017 belooft in meerdere opzichten een uitdagend jaar te worden. Het jaar waarin HaAC 40 jaar bestaat! 40 jaar kritische beschouwingen – 40 jaar in dialoog over de stad – 40 jaar bijzondere ontmoetingen op locatie. En wij gaan natuurlijk nog graag 40 jaar door.

Het HaAC treed het nieuwe jaar vol ambitie tegemoet.

Wij zien uit naar het komende jaar, verheugen ons op verdere samenwerking met allen met wie wij de afgelopen jaren een kwalitatieve programmering hebben mogen organiseren en zijn benieuwd naar de mogelijkheden die nog in het verschiet liggen.

Het bestuur van het HaAC

2016

HaAC

